

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 250 od petit vrste. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Članstvu!

Z ozirom na dopis UJU — poverjeništvo Zagreb šte. 14 z dne 11. svečana 1926, ki ga je poslal našemu poverjeništvu Izvršni odbor UJU v Beogradu po svojem pooblaščenju g. Pavlu Fleretu dne 20. svečana 1926, da bi stopili v stik z gospodom Luko Jelencem, bivšim poverjenikom in Rudolfom Dostalom, bivšim strokovnim tajnikom, v svrhu zopetnega prevzema funkcij in na z ozirom na deistvo, da sta navedena gospoda preklcala svojo demisijsko z dopisom z dne 1. odnosno 3. marca 1926, se je sestel ožji sosvet UJU — poverjeništvo Ljubljana polnoštevilno dne 7. marca 1926 na sejo in sklepal o zadevi. Ugotovilo se je sledeče:

»Gospoda Luka Jelenc in Rudolf Dostal sta podala ostavko na seji širjega sosveta, ki se je vršila v Ljubljani dne 10. januarja 1926, prostovoljno, ker sta se nahajala v načelnem nasprotstvu z večino članov širjega sosveta. Oba sta pravilno izročila svoje funkcije. Poverjeništvo je dne 12. januarja 1926 pod št. 19 javilo to izpovedo kr. policijski direkciji v Ljubljani. Nadalje je postopalo po čl. 15. pravil UJU ter pozvalo dva

izvoljena namestnika v ožji sosvet, ki sta bila istočasno prijavljena policijski direkciji.

Na seji dne 16. januarja 1926 se je ožji sosvet v zmislu čl. 13. pravil znova konstituiral in to prijavil kr. policijski direkciji dne 18. januarja 1926, šte. 24. Obenem se je ta izpovedba javila v zmislu čl. 16. pravil Glavnemu odboru UJU v Beogradu dne 18. januarja 1926, šte. 13. Ta postopek je bil popolnoma legalen in izvršen v zmislu pravil.

Ker po naših pravilih ni dana nikakršna možnost za drugačen postopek in uvaževanje izraženih želja, je ožji sosvet soglasno sklenil, da ne more vzeti na znanje preklcalne demisijske tovarišev Luke Jelenc in Rudolfa Dostala, ampak ostane v svoji dosedanjih sestavi do prihodnje pokrajinske skupščine, dobro vedoč, da bi zopetne izpovedbe povzročile nove perturbacije in vznemirile naše članstvo.

Taka zopetna izpovedba je tudi v pravnem oziru neizvedljiva.

Ta ugotovitve se pričobi v »Učiteljskem Tovarišu« s podpismi vseh članov ožjega sosveta.

Udruženje Jugoslovenskog Učiteljstva v Beogradu — poverjeništvo Ljubljana, dne 7. marca 1926.

Anton Gnuš, poverjenik, Josip Lapaine, tajnik, Mirko Fegic, blagajnik, Ivan Dimnik, urednik.

Člani: Anton Hren, Peter Močnik, Ljudevit Potočnik, Vilibald Rus, Marija Godčeva

Dnevno časopisje in mi.

Z ozirom na razne anonimne dopise v dnevnem časopisju, ki se tičejo docela notranje uredbe naše organizacije ali posameznih funkcionarjev — zlasti urednika našega stanovskega glasila — izjavlja ožji sosvet UJU poverjeništvo Ljubljana sledeče:

»Nečastno in vsakega stanovskega tovariša nevedno je objavljati anonimno v dnevnem časopisju zadeve, ki se tičejo predvsem notranje uredbe organizacije same ali na njenih funkcionarjev. Urednik »Učit. Tovariša« nospota docela pravilno in objektivno v smislu sklepa eksekutive ožjega sosveta, ker je celo prinesel članek bivšega poverjenika, ki je bil priobčen preje drugod. Uredništvo je v listu naravnost pozvalo tudi zastopnike nasprotne smeri, da naj se oglašijo s podpisanimi, stvarnimi raz-

pravami v zadevi razčistjenja načelnih vprašanih

Glede razpusta organizacije učiteljskega naraščaja je dokazano, da so ga zakrivilo oni faktorji, ki so zapeljali naraščaj v našo notranjo organizacijo, da so do cela neumestno izjavili priobčili v političnem listu. Mladino tirati v strankarsko politiko pa smatramo naravnost za zločin.

O okrožnici prosvetne uprave srednjim šolskim referentom glede stališča napram organizacijskim vprašanjem ugotavljamo, da nosi datum 9. januarja 1926; torej še pred sejo širjega sosveta in je ni povzročila takozvana Deklaracija, kakor se to neresnično trdi v političnem listu

V Ljubljani, 7. marca 1926.

Anton Gnuš l. r.,
poverjenik.

Josip Lapaine l. r.,
tajnik.

Člani ožjega sosveta: Marija Godčeva l. r. Anton Hren l. r. Peter Močnik l. r. Ljudevit Potočnik l. r. Vilibald Rus l. r.

Stanovsko edinstvo.

Organizacija išče in hoče, ker čuti večno moč, večno mladost in večno življenje

In ravno to večno stremjenje je rodilo potrebo, da se razkrinka holecen, radi katere smo bili nad krivico tovariša indiferentni in vendar strastni v politiki.

Ta fatalizem je že postal ekstrem. Zato je bilo treba vreči krinko, da odvrnemo naraščaju razočaranje in trpljenje. Kajti, ako ne vstanemo sami v obrambo naših stanovskih principov, se bo tragedija našega stanu obnovljala v nedogled, preganjanja za preganjanja bodo izstavljena na Tajgetu zverem — političnim strastem.

In učiteljsvo je stalo na stranpoti! Slutilo je, da pride pričakovano!

Dočakalo je Deklaracijo in idejo stanovskega edinstva s hrepenenjem, vsaj večina od njih, ker se je balo oskrumbe in prodaje svojega »jaz« z vsemi dobrinami partijskim močotcem. Naš stan je imel na svojih nlečih dvoje bremen: eno

politično, drugo stanovsko. Ker je politika varilanta, smo morali to sorenembo občutiti tudi mi. Čim se je vsedel na ministrski stolec nov vrhovni prosvetni šef, ala, »kufre gor, kufre dol — rajza se je začela«. Ali je to treba našemu stanu? Ali je to v korist šolstvu? Mislim, da ne!

In to se je dogajalo le radi tega, ker se je naša organizacija z vodilnimi osebami politično eksponirala. Z Deklaracijo skušamo pretrgati te tradicije. Politično breme naj nosijo politiki, a mi se hočemo boriti samo za dobrobit stanu, šole in prosvete in nie napredek.

Učitelji so naprednih idej, oni morajo stonati z duhom časa, ako hočejo nositi naziv pravega učitelja. Bodisi katerekojega političnega prepričanja, oni so kulturno-naprednih idej. Ali nekateri shvatajo te ideje z naprednimi idejami v zmislu politike Eto, in tu gredo v krajnost! Tem stoji Deklaracija na poti.

Da se razumemo! Vsak naj svobodno razpolaga s svojo mislijo. Naj jo opredeli v politični predal one stranke, ki mu je idejno najbližja Ali organizacija, kot taka mora hoditi po poti, ki je stanovno neizogibno potrebna, po poti, ki je plodovna vsakemu pojedincu kot celoti in celoti kot pojedincu. Koketnost je kvarna in ustvarja udarce, ki naidejo iskro v kamnu

Stan in šola, to je cili naš želja. Učitelj mora biti nedotakljiv, učitelj mora biti luč, ki razliva svojo svetlobo skozi okna borne šole po klanecu nizdot. Učitelj mora biti svet vsem, ki stoje nad nami, kakor bridka usoda nad človekom.

Vsakemu ministru prosvete mora biti samo zakon vodnik: kar gre mimo njega, je našlje. To hoče Deklaracija! To hoče braniti ideja stanovskega edinstva!

Prosvetna in strankarska politika ne moreta hoditi isto pot. Narodna prosveta mora biti v rokah naidelavnejših prosvetnih in šolskih delavcev in v take delavce, bili katerekojega strankarskega prepričanja, mora imeti vsak minister prosvete neomejeno zaupanje. Učitelji, sicer utrjeni od trpljenja, katerega jim je nanela politična ekstremnost nekaterih oseb naše organizacije, niso mogli, da stalno pijejo to menjajoče vino — iz mize naidelavnejših delavcev, ki so nam jih priredili vsi ministri prosvete. In to vino je zapuščalo modrice na učiteljski zavesti, to vino je vzbudilo učiteljsko odločnost in dalo čvrsto zemljišče za tako veličasten čok v višino, katerega je dosegla Deklaracija in rodila idejo stanovskega edinstva.

V njej je vstajenje globoko zakodanega učiteljskega ponosa, katerega so zakovali in pokopali strankarski cilji pojedincev. Deklaracija je objavila absolutno intimnost med zavestjo in ponosom učitelja in povedala vsem in vsakemu, da je učiteljeva zavest moč na katero učiteljsvo računa še dalje

Največji dar, ki ga je dala priroda človeku, je razum. Radi tega je največji zločin ograničiti in ubiti zdrav razum, to je, ne dati človeku, da svobodno misli. Zato odpira tu Deklaracija široko pot: kot osebni individuum misli politično kar hočeš, kot član velike stanovske zajednice usmeri svojo misel in voljo, da bo koristila tvojemu tovarišu in tebi.

Tovariš pravim: Socialist-učitelj, kakor Slomškar je tvoj stanovski tovariš. Nihče ne sme zato tretirati učitelja kakor brezpravno rajo! Njegove svobode ne sme nihče zatirati, njegovo pravo nihče brutalno gaziti.

Učiteljski veterani, ki so preveti vek v borbi in stradanju za ustvarjenje narodnega ideala, izgubljajo službo, kakor da bi bili obtoženi in obsodeni velezdaje. Oni so žrtve politične orientacije nekaterih odločujočih oseb v stanu. Prišel je drugi minister in oni so morali pasti. Protesti niso pomagali, ker noben minister noče slušati ekspoziture opozicijskih strank. Noben izgovor ne pomaga, če pomislimo, da je v Srbiji sličnih veteranov polno, ki služijo še sedaj, da si so prebili v službi dalj časa nego naš. Da je nadprodukcija učiteljskega naraščaja, tudi ne drži, če vzamemo v obzir nebroj praznih učiteljskih mest

Organizirano učiteljsvo sedaj vstaja, da se bori proti vplivu politike na njegovo usodo. Videli smo, da smo s politično orientacijo organizacije prišli na mrtvo točko. V protestih smo bili solidarni in rezolutni, a vendar je bil učitelj smatran kot državni suženi in potrebno socialno zlo radi političnih tez naših krmilarjev. Zato proč s šepetanjem, namežikavanjem, prilizovanjem in ljubimkanjem z narodnimi poslanci!

Z Deklaracijo je spregovorila učiteljska duša. Spregovorila je duša zapostavljenih, preganjanih, razžaljenih in ponižanih, Zapostavljenih od partizan-

stva, preganjanih, razžaljenih in ponižanih od politike, ki je uvedla v naše vrste hlapčevstvo in dala oblast političnim medijem, ki sami doživljajo razočaranja, če ne hodiho prosvetne poti. Nam je koristnejša pravica od partizanstva. In ako je nekaj slepih, ki ne vidijo poti, jih ne smemo mi deklarati sprejemati sprezirom in žalitvijo v duši Ne, z liubezno jim moramo pžožiti pomoč. Tudi neudružene invalide v nasprotnem taboru moramo objeti s srcem in pažnjo. Kar počeniamo, smo odgovorni vsem, vsemu stanu!

In sedaj?

Nekateri kriče, da bi zmanjšali vrednost obsodbe napačne prosvetne politike. Zdi se jim, da je ta čin grobost, da je nepopolen, netakten. Oni mislijo, da je naše učiteljsvo že vse doseglo, da se je že zabarikadiralo v sebe in v svoj egoizem, da je ono nanustilo svojo divno tradicijo odbora, da tudi ono prezira vsakega, ki gleda naprej in navzgor. V Deklaraciji je dokumentirana istina, ki nas vodi do intelektualne in psihične svobode na vse strani.

Deklaracija in ideja stanovskega edinstva hoče, da poide organizacija do skrajnih mej v učiteljski odbrani, da makar na škodo drugih nenaših stanovskih interesov.

Brez stanovskega edinstva ni narodnega edinstva!

Najprej se mora izvršiti stanovsko edinstvo, da bodo posamezni stanovi skupno branili skupne interese in da jih bodo skupno nospeševali ter s tem tudi dvigali svojo stroko. Pri učiteljsvu na primer: da se bomo skupno borili proti persekucijam, proti premeščanju in krivičnemu postopku pri nameščanju in najsi bo katerikoli stranka na krmilu; da se bomo skupno borili za gnotne interese pri vseh in proti vsaki stranki; da bomo skupno nospeševali skupne interese šolstva in narodne prosvete. Vse te skupne interese mora proglasiti organizacija za obvezne za vse člane, ki bodo morali držati disciplino napram vsem strankam v teh obveznih zadevah.

Z medinjenjem stanov in zblizevanju v zastopanju vseh skupnih interesov se bo samoposebi izvrševalo tudi narodno edinstvo.

Iskreno stanovsko edinstvo za prosoh stroko dotičnega stanu je predpogoji občemu iskrenemu in pozitivnemu narodnemu edinstvu

Mi ne smemo pred strankarsko politiko poklekniiti, ne smemo živeti več otrovanih duš, ne smemo biti deca blodnje in sramote, ne smemo izgubiti časti in značaja. Praksa ne sme biti več nasprotna teoriji in geslom, ki jih proglašamo! Ne smemo biti ovčjih glav na levem telesu! Ali smo ovce, ali levi? Borba se vodi med jačim in slabejšim in če ne bomo mi sami s slabejšim, ki smo šibkejši, kdo bo z njimi?

Pascal pravi: »Razum nas sili najimperativneje od vsakega despota: če ne poslušaj despota, je človek lahko samozakazovan: če ne slušaj svojega razuma, je človek bedak!«

Deklaracija je bila v stisnjenih srcih, sedaj je na papirju. V najslabšem slučaju bo ta papir zmečkan, a čas ga bo prinesel pozneje s postoterenno močjo in strastjo na dan.

Največji človek je oni, bilo da je mučenik, pesnik ali karkoli, ki strese verige in more reči človeštvu: oproščam! Deklariši, kakor antideklariši se ne smemo bati in stisniti se v kot in čakati, kaj bo. Kakor eni tako drugi, vsi na plan! Da čujemo Vaša mnenja, kajti kakor Goethe pravi, na svetu ni večje radosti, kakor kadar vidiš, da se ti otvarja iskreno in dobrohotno človeška duša.

Peter Jereb.

Naročnike za 7. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.